

Udskriftsdato: 14. december 2025

VEJ nr 9467 af 27/06/2024 (Gældende)

Vejledning om kriminalforsorgens tilsyn med prøveløsladte, betinget dømte m.v. (tilsynsvejledningen)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Direktoratet for Kriminalforsorgen, j.nr. 24-61-0029

Vejledning om kriminalforsorgens tilsyn med prøveløsladte, betinget dømte m.v. (tilsynsvejledningen)

Kapitel 1

Straffuldbyrddelseslovens bestemmelser om tilsyn og særvilkår

1. I straffuldbyrddelseslovens §§ 81-87 er fastsat bestemmelser om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse. Det følger af lovens § 88, at §§ 81-87 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43, ved strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i straffuldbyrddelsesloven.

I straffuldbyrddelseslovens §§ 94-100 er fastsat bestemmelser om gennemførelse af tilsyn og særvilkår ved betingede domme. Disse regler svarer i hovedtræk til reglerne om tilsyn og særvilkår ved prøveløsladelse.

Reglerne om gennemførelse af domme med vilkår om samfundstjeneste fremgår af straffuldbyrddelseslovens §§ 101-103. Det er i § 104 fastsat, at §§ 94-100 finder tilsvarende anvendelse på gennemførelse af vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57 i forbindelse med en dom med vilkår om samfundstjeneste.

2. Bekendtgørelse og cirkulære om kriminalforsorgens tilsyn med prøveløsladte, betinget dømte m.v. finder anvendelse på tilsyn og særvilkår, der er fastsat både ved

- 1) betinget dom, jf. straffelovens § 57 og § 57 a,
- 2) prøveløsladelse, jf. straffelovens § 39, stk. 2, § 40 a, stk. 2-5, og § 41, stk. 3,
- 3) benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43,
- 4) strafafbrydelse, jf. straffuldbyrddelseslovens § 76, stk. 2,
- 5) udsættelse, jf. straffuldbyrddelseslovens § 13, stk. 1,
- 6) udgang, jf. straffuldbyrddelseslovens § 48, stk. 2, nr. 5,
- 7) anbringelse efter straffuldbyrddelseslovens § 78, stk. 1-2, jf. stk. 3,
- 8) vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57 i forbindelse med en dom med vilkår om samfundstjeneste, og
- 9) prøveudskrivning af forvarede.

Endvidere er der i bekendtgørelsen og i cirkulæret fastsat regler om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste.

Reglerne suppleres af cirkulære om kriminalforsorgens tilsyn med personer, der er idømt en foranstaltning efter straffelovens § 68 eller § 69, idet disse klientgrupper ikke er omfattet af straffuldbyrddelsesloven.

Bekendtgørelse og cirkulære finder ikke anvendelse ved gennemførelse af tilsyn og særvilkår, der er fastsat i forbindelse med udstationering til egen bopæl med fodlænke, jf. straffuldbyrddelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3, og § 50 a. Reglerne for tilsyn og særvilkår ved disse afsoningsformer er fastsat i udgangs bekendtgørelsen og den tilhørende vejledning. Bekendtgørelse og cirkulære finder heller ikke anvendelse ved gennemførelse af tilsyn og særvilkår, der er fastsat i forbindelse med tilladelse til udståelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter straffuldbyrddelseslovens kapitel 13 a. Reglerne for tilsyn og særvilkår ved denne afsoningsform er fastsat i bekendtgørelse og cirkulære om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol samt tilhørende vejledning.

Kapitel 2

Formål og kompetence

3. Tilsyn og særvilkår har til formål at begrænse den dømtes tilbagefald til kriminalitet. Når kriminalforsorgen afgiver udtalelse om vilkårsfastsættelsen til brug for en straffesag eller en administrativ afgørelse, skal det derfor vurderes, om tilsyn og særvilkår vil være formålstjenlige som middel til at begrænse tilbagefald til kriminalitet. Vilkår om tilsyn og særvilkår skal indstilles efter en konkret vurdering af den dømtes behov for bistand og kontrol, og – for så vidt angår særvilkår – behov for de foranstaltninger, disse vilkår indebærer. Er klienten f.eks. meget ung, kan der være grundlag for at indstille til tilsyn og eventuelle særvilkår, selv om recidivrisikoen isoleret set må anses for at være begrænset.

Følgende forhold skal eksempelvis overvejes ved fastsættelse af tilsyn:

- 1) Om klienten har personlige eller sociale problemer. Der kan f.eks. være tale om psykiske problemer, afhængighed af alkohol eller euforiserende stoffer, vanskelighed ved at fastholde et arbejde eller administrere økonomien.
- 2) Om der i givet fald kan tænkes at være en sammenhæng mellem kriminaliteten og disse problemer, således at recidivrisikoen kan antages at blive nedsat, hvis problemerne afhjælpes. Hvis klienten har et alkoholproblem, og hvis kriminaliteten er udtryk for en affekthandling begået under beruselse, vil der være en klar forbindelse mellem klientens vanskeligheder og lovovertrædelsen. Tilsvarende gælder, hvis klienten har begået underslæb, fordi den pågældende har ringe orden i sine økonomiske forhold. En sådan forbindelse kan imidlertid også være mere indirekte, f.eks. kan lovovertrædelserne have sammenhæng med klientens sociale helhedssituation.
- 3) Om problemerne kan tænkes afhjulpes gennem et tilsyn af kriminalforsorgen. Der er her to omstændigheder, som skal tages i betragtning. På den ene side klientens problemer set i forhold til tilsynets muligheder og på den anden side klientens holdning til et tilsyn. Spørgsmålet er, om det må antages, at det gennem et tilsyn vil være muligt, i hvert fald i nogen grad, at hjælpe klienten med at løse problemerne, eller om det på grund af problemernes særlige karakter eller kriminalforsorgens begrænsede hjælpemuligheder må anses for umuligt. Hertil kommer, at tilsynet kun kan få en gavnlig indflydelse på klientens situation, hvis klienten er positivt indstillet på et samarbejde med kriminalforsorgen og i hvert fald har nogen vilje og evne til at imødekomme de krav, som følger af tilsynet.

Der kan være situationer, hvor det efter en konkret vurdering må konstateres, at der er behov for bistand og kontrol, men hvor tilsyn alligevel ikke vil være formålstjenligt. Hvis en klient i tilknytning til kriminalforsorgens tilsynsarbejde f.eks. har optrådt voldeligt, har fremsat trusler mod medarbejdere, har været groft provokerende, har givet udtryk for at ville unddrage sig tilsyn eller på anden måde demonstreret en negativ indstilling til det nødvendige samarbejde, bør det overvejes, om vilkår om tilsyn m.v. skal undlades. Klientens tilkendegivelse om at ville overholde tilsyn og særvilkår bør dog i almindelighed veje tungere end en usikker forestilling om et negativt tilsynsforløb.

I nogle situationer - hvor klienten ikke har noget større behov for støtte og vejledning - kan der fastsættes vilkår om tilsyn alene af kontrolmæssige hensyn. Ved betinget dom med vilkår om samfundstjeneste fastsættes altid vilkår om tilsyn, også selv om klienten ikke har behov for støtte og vejledning. Tilsvarende gælder ved tidlig prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a. I disse tilfælde fastsættes det altid som vilkår, at den pågældende undergives tilsyn indtil det tidspunkt, hvor der som minimum er forløbet to tredjedele af straffetiden.

4. Anklagemyndighedens pligt til at indhente personundersøgelse fremgår af retsplejelovens § 808. Rigsadvokaten har i meddelelse nr. 3/2000 (revideret ved cirkulæreskrivelse nr. 10501 af 27. april 2016) fastsat nærmere retningslinjer for indhentelse af personundersøgelse hos kriminalforsorgen.

Ved behandling af straffesager vedrørende personer, der er eller tidligere har været under tilsyn af kriminalforsorgen, vil anklagemyndigheden normalt indhente en udtalelse fra kriminalforsorgen om det hidtidige eller tidligere tilsynsforløb. Formålet med denne udtalelse er, at retten ved straffens udmåling bl.a. kan tage hensyn til lovovertræderens personlige forhold, jf. straffelovens § 80. I denne udtalelse skal kriminalforsorgsområdet tilkendegive sin opfattelse med hensyn til hensigtsmæssigheden af at knytte tilsyn og særlige vilkår til afgørelsen af den verserende straffesag.

Regler om høring af kriminalforsorgsområdet i prøveløsladelsessager er fastsat i løsladelsesbekendtgørelsen.

Kapitel 3

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i bekendtgørelsen

Ad bekendtgørelsens § 2

5. Ved betingede domme med vilkår om tilsyn vil en medarbejder fra kriminalforsorgen i nogle tilfælde være til stede ved domsafsigelsen og umiddelbart efter retsmødet have en samtale med den dømte. Ved denne samtale aftales nærmere tid og sted for den videre kontakt mellem den dømte og kriminalforsorgen.

Ved prøveløsladelser forventes det kriminalforsorgsområde, der skal varetage tilsynet, at have kontakt med den prøveløsladte inden løsladelsen, således at der kan være indgået aftale om det første møde.

Tilsynet har både en kontrol- og en bistandsside, der som udgangspunkt skal indgå med samme vægt. Forholdene kan dog føre til, at der i det konkrete tilsynsforløb lægges skiftende vægt på kontrol og bistand.

Til vurdering af tilsynets intensitet, indhold og måden, hvorpå der skal arbejdes med klienten, anvendes som udgangspunkt et struktureret og standardiseret risiko- og behovsvurderingsredskab.

Kriminalforsorgens kontrolmuligheder øges betydeligt, hvis der er fastsat særvilkår.

De begrænsede pligter, der kan pålægges en klient, som alene er undergivet vilkår om tilsyn, begrænser også kriminalforsorgens mulighed for at udøve kontrol med klientens færden.

Ad bekendtgørelsens § 3, stk. 1

6. I nogle tilfælde kan det ikke lade sig gøre at iværksætte et særvilkår umiddelbart efter det første møde, f.eks. kan der være problemer med at få iværksat et vilkår om behandling hos en psykolog, hvis betalingsspørgsmålet ikke er afklaret. Det afgørende er i disse situationer, at kriminalforsorgsområdet umiddelbart efter det første møde tager initiativ til at få særvilkåret iværksat.

Ved prøveløsladelser vil et ubetinget vilkår normalt være iværksat allerede før løsladelsen.

Ad bekendtgørelsens § 3, stk. 2

7. Klienter, der er idømt en betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling på grund af spirituskørsel, vil normalt have et vilkår om at følge en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling. Alkoholistbehandlingen kan varetages af offentlige eller offentligt støttede ambulante institutioner, som f.eks. amtslige rådgivningscentre, alkoholklinikker eller (lænke-)ambulatorier. Behandling, der består i deltagelse i Anonyme Alkoholikeres grupper, kan også accepteres, hvis den pågældende gruppe har tilsluttet sig samarbejdsaftalen mellem Anonyme Alkoholikere og kriminalforsorgen.

Det påhviler kriminalforsorgsområdet at vurdere, om de lokale behandlingstilbud er så seriøse og kontrollerbare, at de kan accepteres. Som udgangspunkt accepteres de offentligt anerkendte behandlingssteders

valg af behandlingsmetode og -indhold. Af hensyn til kriminalforsorgens krav om kontrol må man dog forudsætte, at der minimum er tale om ugentlig kontakt mellem patient og behandlingssted i hvert fald i behandlingens indledende fase.

Af ressourcemæssige årsager vil behandlingssteder, som vil indgå aftaler om at underrette kriminalforsorgen om ethvert brud på behandlingsaftalen, være at foretrække.

Behandlingssteder, der kun vil give oplysninger på kriminalforsorgens direkte forespørgsel, kan dog også anvendes. I sådanne tilfælde forudsættes det, at kriminalforsorgen meget jævnligt kontakter behandlingsstedet.

Behandlingssteder, som hverken vil acceptere anmeldelses- eller oplysningspligt, kan ikke anvendes. Behandlingsplaner, som udelukkende består i indtagelse af antabus, f.eks. hos egen læge, kan kun accepteres, hvis kriminalforsorgsområdet selv mener at kunne påtage sig at dække yderligere behandlingsbehov hos den pågældende eller kan anvise andre lokale muligheder.

Ad bekendtgørelsens § 4, stk. 1-2

8. I tilsynsperiodens indledende fase afdækkes klientens risiko- og behovsniveau, herunder behovet for støtte og kontrol. Til vurdering af kontakthypigheden, afdækning af klientens behov samt vurdering af måden, hvorpå der skal arbejdes med klienten, anvendes et struktureret risiko- og behovsvurderingsredskab.

I den indledende fase skal der være kontakt med klienten mindst hver anden uge. Se dog pkt. 9 nedenfor vedrørende § 4, stk. 3-4, om særlige regler for prøveløsladte med tilknytning til en rocker- eller bande-gruppering m.v. Det er vigtigt, at der også i en periode efter, at risiko- og behovsniveauet er afdækket, er en tæt kontakt med klienten, bl.a. for at sikre at klientens personlige og sociale forhold er fuldt afdækket bl.a. med henblik på fastlæggelsen af kontakthypigheden for den resterende del af tilsynsperioden. Den indledende fase vil derfor typisk vare 2 måneder.

Hvis der foreligger helt særlige omstændigheder, er det ikke udelukket at fravige bestemmelsen om kontakthypighed i den indledende fase. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis klientens risiko- og behovsniveau allerede er afdækket ved tilsynets etablering eller umiddelbart derefter, og dette viser sig at være lavt eller meget lavt. Det er dog en forudsætning, at der ikke er øvrige forhold hos klienten, der taler imod.

Ved fastlæggelse af kontakthypigheden efter den indledende fase vil et højt risiko- og behovsniveau som udgangspunkt tilsi, at der bør være kontakt med klienten mindst hver 2. uge. Et mellem risiko- og behovsniveau vil som udgangspunkt tilsi, at der bør være kontakt mindst hver 3. uge, mens et lavt risiko- og behovsniveau typisk vil tilsi en lavere tilsynsintensitet, dog skal der være kontakt mindst hver 6. uge.

De nævnte kontakthypigheder gælder som udgangspunkt for den resterende del af tilsynsperioden. Kontakthypigheden kan dog ændres, hvis der i løbet af tilsynsperioden sker ændringer i klientens forhold, således at klientens risiko- og behovsniveau ændres på en sådan måde, at der bør være en enten nedsat eller øget kontakthypighed.

Udover anvendelse af et struktureret risiko- og behovsvurderingsredskab vil også andre faktorer indgå i vurderingen af, hvor intensiv kontakten med klienten bør være.

Således kan behandlingsvilkår, bistandsbehov, klientens psykiske tilstand og kriminalitet begrunde en mere intensiv kontakt.

På den anden side kan en klients gode sociale forhold begrunde en mindre intensiv kontakt. Tilsvarende kan kontakten begrænses, hvis klienten har ophold på en behandlingsinstitution eller i øvrigt er i et behandlingsforløb, som kriminalforsorgen følger efter aftale med behandlingsstedet. Dette vil normalt være tilfældet, hvis klienten er i et afsoningsforløb.

Tilsynets bistandsdel vil typisk kunne begrænses i forhold til klienter, der er idømt en betinget dom med vilkår om struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling på grund af spirituskørsel, hvor tilsynet navnlig er fastsat til varetagelse af kontrollen med, at behandlingen følges. Det afgørende er, at klienten ikke har behov for særlig social eller personlig bistand ud over, hvad der følger af behandlingen, og at behandlingsstedet har accepteret at underrette kriminalforsorgen om ethvert brud på behandlingsaftalen. Der forudsættes dog som minimum at finde en samtale sted med klienten mindst hver 6. uge, hvor det kan afdækkes, om der er opstået væsentlige ændringer i de personlige forhold, som kræver en intensivering af tilsynet, og om fuldbyrdelsen af dommen forløber planmæssigt.

Ved betingede domme med vilkår om samfundstjeneste vil tilsynets bistandsdel kunne begrænses for de klienter, der ikke har behov for særlig social eller personlig bistand. Der forudsættes dog at finde en samtale sted med klienten mindst hver 6. uge, hvor det kan afdækkes, om der er opstået væsentlige ændringer i de personlige forhold, som kræver en intensivering af tilsynet. Kontrollen med samfundstjenesteafviklingen skal imidlertid fortsat gennemføres som beskrevet i tilsynscirkulærets § 9 og nedenfor under pkt. 22.

Ved betingede domme med vilkår om samfundstjeneste for spirituskørsel og visse andre overtrædelser af færdselsloven gælder tilsvarende, at bistandsdelen ofte kan begrænses. Kontrollden af tilsynet skal imidlertid gennemføres ubegrænset.

Kriminalforsorgsområdet bør i disse sager, hvor klienten er idømt en betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling eller samfundstjeneste på grund af spirituskørsel (og visse andre færdselslovsovertrædelser) forholde sig til og vurdere, om klienten konkret har behov for støtte og vejledning, eller om klienten har så ordnede forhold, at tilsynet primært kan bestå i kontrolvirksomhed. Der vil som en rettesnor typisk være behov for den sociale del af tilsynet i de tilfælde, hvor der er udarbejdet en almindelig personundersøgelse, medens tilsynet formentlig kan begrænses i mange af de tilfælde, hvor der er udarbejdet en begrænset personundersøgelse. Kriminalforsorgsområdet skal imidlertid være opmærksom på, om der – siden personundersøgelsen blev udarbejdet – er indtrådt nogle omstændigheder eller ændringer i klientens forhold, som bevirker, at klienten nu kræver mere støtte, eller omvendt. Endvidere kan der tænkes at være forhold, som ikke er blevet afdækket i forbindelse med personundersøgelsen.

Hvis klienten har vilkår om samfundstjeneste, men vedkommende også skønnes at have et behandlingsbehov, vil tilsynet primært bestå i en kontrolforanstaltning, men det vil også være den tilsynsførendes opgave at søge at motivere klienten til at gå i behandling.

Skal kriminalforsorgen supplere en behandling, der f.eks. udelukkende består i indtagelse af antabus hos egen læge, eller klienten har særlige sociale problemer, vil der skulle føres et normalt tilsyn.

For dømte, der løslades på prøve efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, med vilkår om samfundstjeneste, vil bistandsdelen ofte kunne begrænses, idet der typisk vil være tale om dømte med gode og stabile personlige forhold og et godt socialt netværk samt uden misbrugsproblemer. I disse sager bør kriminalforsorgsområdet ligeledes forholde sig til og vurdere, om klienten konkret har behov for støtte og vejledning, eller om klienten har så ordnede forhold, at tilsynet primært kan bestå i kontrolvirksomhed.

For klienter med vilkår om samfundstjeneste kan tilsynssamtalen efter en konkret vurdering afholdes i forbindelse med kontrolbesøget. Det vil navnlig kunne finde sted i de sager, hvor klienten har så ordnede forhold, at det må antages, at klienten ikke har behov for støtte og vejledning i nævneværdigt omfang.

Da klienten skal varsles om tilsynssamtalen, skal kriminalforsorgsområdet være opmærksom på risikoen for, at kontrolelementet svækkes, når tilsynssamtalen afholdes i forbindelse med kontrolbesøget. Kriminalforsorgsområdet bør derfor sikre, at der i forhold til den enkelte klient også aflægges kontrolbesøg, uden at der er aftalt tilsynssamtale.

Har kriminalforsorgsområdet fundet, at der skal føres et begrænset tilsyn, skal dette noteres i journalen med en begrundelse herfor.

Ad bekendtgørelsens § 4, stk. 3-4 (særlige regler om prøveløsladte med tilknytning til en rocker- eller bandegruppering m.v.)

9. Der er som led i den politiske aftale af 8. november 2023 om Bandepakke IV indført særlige regler i § 4, stk. 3 og 4, om skærpet kontrol og tilsyn med prøveløsladte klienter, der har tilknytning til en rocker- eller bandegruppering m.v.

Hvorvidt en prøveløsladt klient har tilknytning til en rocker- eller bandegruppering, vil som udgangspunkt bero på oplysninger fra politiet i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at en dømt skal udstå fængselsstraf. Kriminalforsorgen vil ikke skulle foretage en nærmere prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger. Politiets oplysninger om den pågældendes gruppetilknytning m.v. skal således lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen, og den pågældende vil i disse tilfælde være omfattet af de særlige regler om skærpet kontrol og tilsyn.

Hvis politiet ikke har oplyst noget om den pågældendes tilknytning til en rocker- eller bandegruppering m.v. i forbindelse med denne underretning, vil kriminalforsorgen kunne have en formodning om et særligt gruppetilhørsforhold på baggrund af eksempelvis oplysninger fra dommen, fra tidligere ophold i kriminalforsorgens institutioner eller fra afsoning af den straf, som den pågældende er prøveløsladt fra, herunder hvis den pågældende selv har gjort opmærksom herpå over for kriminalforsorgen.

Kriminalforsorgsområdet vil derfor typisk være bekendt med den pågældendes tilknytning til en rocker- eller bandegruppering, når spørgsmålet om prøveløsladelse skal behandles, og dermed vil der skulle tages højde for, at den pågældende ved kriminalforsorgens gennemførelse af et vilkår om tilsyn skal undergives skærpet kontrol og tilsyn.

Uanset bestemmelserne i § 4, stk. 1-2, om kontakthypigheden, betyder skærpet kontrol og tilsyn, at der for disse klienter som altovervejende hovedregel skal være kontakt med kriminalforsorgen mindst hver uge i tilsynsperiodens første 6 måneder, jf. § 4, stk. 3. Dette kan kun fraviges, hvis helt særlige omstændigheder taler derfor. Det bemærkes, at f.eks. en kontakt om mandagen i den ene uge og en kontakt om fredagen i den efterfølgende uge opfylder kravet om kontakt ”mindst hver uge”, selvom der er mere end 1 uges varighed mellem de to kontakter.

Disse klienters risiko- og behovsniveau skal afdækkes i løbet af tilsynsperiodens første 2 måneder som fastsat i stk. 1, men der skal som udgangspunkt fortsat være kontakt med klienten mindst hver uge i tilsynsperiodens første 6 måneder, jf. ovenfor. Først herefter vil der kunne ske en lempelse af tilsynsfrekvensen, jf. stk. 3, 2. pkt.

Ved prøveløsladelse af dømte med rocker-/bandetilknytning fastsættes der som udgangspunkt et vilkår om, at den pågældende i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med

andre med tilknytning til den pågældende gruppe, medmindre der er tale om nærtstående, eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål.

Hensigten med et skærpet kontrol og tilsynsregime over for prøveløsladte klienter med rocker-/bandetilknytning er ifølge den ovennævnte politiske aftale om Bandepakke IV at fastholde den prøveløsladte i et konsekvent tilsynsforløb og at sikre, at de pågældende klienter lever op til vilkårene for deres prøveløsladelse, herunder et skærpet rocker-/bandevilkår.

Der er med aftalen endvidere lagt op til, at den tættere og hyppigere kontakt med den prøveløsladte vil øge muligheden for, at kriminalforsorgen bliver opmærksom på eventuelle ændringer i den prøveløsladtes adfærd. Det er med aftalen forudsat, at der skal reageres hurtigt, hvis de fastsatte vilkår overtrædes.

Det er i stk. 4 fastsat, at tilsynssamtaler efter stk. 3 kan suppleres med korte telefoniske samtaler med klienten efter en konkret vurdering. Der er tale om et supplement til tilsynssamtalerne, og disse telefonsamtaler kan således ikke erstatte tilsynssamtalerne efter stk. 3.

Ad bekendtgørelsens § 5

10. Ved overdragelse af tilsynssager i forbindelse med at klienten flytter, bør der være telefonisk kontakt mellem forsorgsmedarbejderen i det overdragende kriminalforsorgsområde og forsorgsmedarbejderen i det kriminalforsorgsområde, der skal videreføre tilsynet. Der kan f.eks. i en telefonsamtale redegøres mere nuanceret for de veje, der er afstukket for tilsynsforløbet, således at det kan videreføres sammenhængende. Efter cirkulærets § 4 skal kriminalforsorgsområdet hurtigst muligt sende tilsynssagen til det nye kriminalforsorgsområde. Det nye kriminalforsorgsområde skal have kontakt med klienten senest 14 dage efter, at flytningen er blevet kendt for det nye kriminalforsorgsområde.

Ad bekendtgørelsens § 6

11. Da klientens medvirken til og accept af planlægningen er en afgørende forudsætning for handleplanens gennemførelse, må den bygge på, hvad klient og kriminalforsorgsområdet er enige om. Kriminalforsorgsområdet skal være opmærksom på, at der ikke i planen indgår elementer, som tilsidesætter fastsatte særvilkår.

For klienter, hvis sociale og personlige forhold er af en sådan karakter, at der ikke er grundlag for en mere omfattende planlægning af tilsynsperioden, kan planen efter omstændighederne indskrænkes til et notat om de forhold, der begrunder en kort summarisk plan, og – medmindre klientens forhold ændrer sig – kan der hver 3. måned gøres notat om status.

Ved tilsyn fastsat i forbindelse med en løsladelse vil der under strafudståelsen være udarbejdet en handleplan, som skal videreføres i tilsynsperioden.

Ad bekendtgørelsens § 7

12. En klient på fri fod kan rejse til udlandet i op til en uge uden at overtræde vilkåret om tilsyn, hvis klienten ikke ved rejsen overtræder fastsatte særvilkår, f.eks. om behandling eller om ikke at tage ophold, hvor der er mindreårige børn.

En klient, der er i et afsoningsforløb (anbragt efter straffuldbyrdelseslovens 78, stk. 1 eller 2, eller på udgang), skal altid have særlig tilladelse til at forlade landet. Bliver kriminalforsorgsområdet bekendt med, at klienten vil foretage en udlandsrejse, uden at der er givet tilladelse til det, eller er klienten allerede rejst, skal kriminalforsorgsområdet i de tilfælde, hvor sagsbehandlingen varetages af et andet kriminalforsorgsområde, straks underrette det pågældende kriminalforsorgsområde.

En klients arbejdsforhold kan betyde, at vedkommende vil være beskæftiget i længere tidsrum uden for Danmark. Foregår beskæftigelsen i et andet nordisk land, er der mulighed for overdragelse af tilsyn med betinget dømte og prøveløsladte. Der henvises til cirkulære af 16. december 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. og cirkulæreskrivelser af 10. februar 1964 og 1. marts 1972 vedrørende overførelse af tilsyn med betinget dømte og prøveløsladte mellem de nordiske lande.

Foregår beskæftigelsen uden for Norden, må kriminalforsorgsområdet afveje klientens beskæftigelsesforhold med den risiko, der er forbundet med, at tilsynet ikke kan gennemføres i længerevarende perioder eller måske for resten af tilsynsperioden. Det vil typisk dreje sig om klienter, der er ansat på skibe i udenrigsfart. En vis kontakt kan normalt opretholdes ved brevveksling eller gennem telefonsamtaler. Anser kriminalforsorgsområdet det under hensyn til klientens forhold for uacceptabelt at være uden kontakt med klienten i længere tid på grund af udlandsrejsen, skal dette meddeles klienten, og hvis den pågældende alligevel vil foretage udlandsrejsen (eller allerede er rejst), betragtes det som en vilkårsovertrædelse, hvor indberetning eller anmodning om anholdelse kan blive reaktionen.

Flytter klienten til et andet EU-land, kan der i visse tilfælde være mulighed for at overføre tilsynet efter lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union.

Ad bekendtgørelsens § 8

13. Er vilkår om samfundstjeneste fastsat ved en betinget dom, skal der ske afkortning i det idømte antal timers samfundstjeneste efter straffelovens § 86, stk. 3, hvis klienten i anledning af sagen har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse. Afkortning skal ske med samme brøkdelt i det idømte antal timers samfundstjeneste, som den brøkdelt antallet af afkortningsdage efter bekendtgørelsens § 8, stk. 5, udgør af den idømte betingede fængselsstraf, jf. stk. 6.

Når opgørelsen af afkortning skal foretages, skal det ske på baggrund af dommens oplysninger om varigheden af frihedsberøvelser, indlæggelser og isolation, jf. stk. 2. Har klienten været isoleret efter rettens bestemmelse, skal der afkortes yderligere et antal dage svarende til en dag for hvert påbegyndt tidsrum af 3 døgn, hvor klienten har været isoleret, jf. stk. 4.

Beregningen af det antal timer, der skal afkortes i det idømte antal timers samfundstjeneste sker på baggrund af følgende formel: Antal afkortningsdage divideret med antal dages betinget fængsel multipliceret med det idømte antal timers samfundstjeneste. Beregningen oprundes til det nærmeste antal hele dage. Er den betingede fængselsstraf fastsat i måneder, omregnes en måned til 30 dage.

Eksempel 1: 60 dages betinget fængsel med vilkår om 80 timers samfundstjeneste. Det samlede antal dage, som efter § 8, stk. 3-4, kommer til afkortning, udgør 20 dage. Når dommen skal fuldbyrdes afkortes en tredjedel (20/60) af den idømte samfundstjeneste, dvs. (oprundet) 27 timer, og klienten skal dermed alene udføre 53 timers samfundstjeneste.

Eksempel 2: 4 måneders betinget fængsel med vilkår om 150 timers samfundstjeneste. Det samlede antal dage, som efter § 8, stk. 3-4, kommer til afkortning, udgør 17 dage. Når dommen skal fuldbyrdes afkortes 17/120 af den idømte samfundstjeneste, dvs. (oprundet) 22 timer, og klienten skal alene udføre 128 timers samfundstjeneste.

14. Er der tale om en kombinationsdom, skal der først ske afkortning i samfundstjeneste efter en eventuel afkortning i den ubetingede del af straffen i medfør af straffelovens § 86, stk. 2. Efter denne bestemmelse sker afkortning i den ubetingede del af en kombinationsdom, medmindre andet bestemmes i dommen.

Eksempel 3: 4 måneders fængsel, heraf 3 måneder betinget med vilkår om 80 timers samfundstjeneste. Det samlede antal dage, som kommer til afkorting, udgør 20 dage. Retten har ikke truffet bestemmelse efter straffelovens § 86, stk. 2, og afkortningen sker derfor i den ubetingede del af straffen, og klienten skal udføre 80 timers samfundstjeneste.

Eksempel 4: 1 år og 2 måneders fængsel, heraf 1 år betinget med vilkår om 200 timers samfundstjeneste. Det samlede antal dage, som kommer til afkorting, udgør 90 dage. Retten har ikke truffet bestemmelse efter straffelovens § 86, stk. 2, og afkortningen sker derfor først i den ubetingede del af straffen og dernæst – da antallet af dage, der kommer til afkorting, overstiger den ubetingede del af straffen – i samfundstjenesten. Afkortningen i samfundstjenesten udgør 30 dage divideret med 360 dage multipliceret med 200 timer, dvs. (oprundet) 17 timer, og klienten skal udføre 183 timers samfundstjeneste.

15. Klienten skal gøres bekendt med, hvor mange timers samfundstjeneste der efter afkortningen skal udføres. Dette skal ske senest ved den første samtale med kriminalforsorgsområdet om fuldbyrdelse af samfundstjenesten, jf. stk. 7. Klienten skal endvidere gøres bekendt med muligheden for at indbringe spørgsmålet om beregningen for Direktoratet for Kriminalforsorgen efter bekendtgørelsens § 15. Der skal gøres notat om, at klienten er orienteret herom og om datoen herfor, jf. stk. 8.

Ad bekendtgørelsens § 9

16. Er vilkår om samfundstjeneste fastsat ved en betinget dom, kan kriminalforsorgsområdet bestemme, at klienten som en del af samfundstjenesten skal deltage i et behandlings- eller uddannelsesprogram. Deltagelse i sådanne programmer kan dog højst udgøre en tredjedel af det samlede timetal. Er der sket afkorting i samfundstjenesten efter § 8, gælder kravet om, at mindst to tredjedel af timetallet for samfundstjeneste skal udføres som ulønnet arbejde i forhold til det reducerede timetal, efter at der er sket afkorting.

Bestemmelsen omfatter ikke vilkår om samfundstjeneste, der er fastsat som vilkår for prøveløsladelse.

17. Der skal være tale om et målrettet behandlings- eller uddannelsesprogram, der er relevant for klienten med henblik på at støtte denne i at leve et liv uden kriminalitet. Som eksempel på behandlingsprogrammer kan nævnes kognitive programmer såsom Anger Management og Dialog mod Vold. Som eksempler på uddannelsesprogrammer kan nævnes forløb på produktionsskoler for unge, voksenuddannelsescentre eller sprogcentre, der kan tilbyde fleksible forløb, der retter sig mod både de traditionelle boglige fag, almenkundskaber samt mod håndværksmæssige fag, industri, merkantile områder samt service og kommunikation. Det vil endvidere kunne være relevant at kombinere sådanne fleksible undervisningsforløb med enten misbrugsbehandling, kognitive programmer, vredeshåndtering eller lignende.

Behandling og uddannelse af mere generel karakter kan ikke indgå som et led i udførelsen af samfundstjeneste, idet det med ordningen er forudsat, at der skal være tale om særlige behandlings- eller uddannelsesprogrammer.

Der vil således ikke kunne træffes bestemmelse efter § 9 om, at klienten skal undergive sig ambulant psykiatrisk behandling efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse. Et på forhånd fastsat timetal for den form for behandling vil være i modstrid med, at en sådan behandling løbende bør afpasses efter den pågældendes behandlingsbehov. Et bestemt timetal for sådan behandling vil derfor kunne føre til både for meget behandling (hvis behandlingsbehovet var opfyldt, før timetallet var brugt) og for lidt behandling (hvis timetallet var brugt, før behandlingsbehovet var opfyldt).

Der vil heller ikke kunne træffes bestemmelse efter § 9 om, at uddannelse, som helt eller delvis er den pågældendes almindelige beskæftigelse, indgår i en samfundstjeneste med et bestemt timetal eller som en

del af et samlet timetal, idet samfundstjeneste skal afvikles i det, der er den pågældendes fritid. Deltagelse i uddannelse, som giver klienten ret til SU eller anden offentlig forsørgelse, vil således ikke kunne indgå i en samfundstjeneste med et bestemt timetal eller som en del af et samlet timetal.

18. Ved opgørelsen af timetallet for behandlings- eller uddannelsesprogrammer, som indgår i det samlede timetal for samfundstjeneste, regnes én times samfundstjeneste som 60 minutter. Hvis behandlings- eller uddannelsesprogrammet afvikles ved lektioner af anden længde end hele timer, skal der ske en omregning til hele timer. Eksempelvis vil deltagelse i 20 lektioner á 45 minutters varighed udgøre 15 timers samfundstjeneste. I timetallet skal alene medregnes lærerstyret undervisning, herunder lærerstyret gruppearbejde, men ikke egen forberedelse og heller ikke kollektiv forberedelse (gruppearbejde) uden lærertilstedeværelse. Tilsvarende gælder behandling, hvor timetallet omfatter den tid, hvor behandleren deltager, herunder behandlerstyret gruppeterapi, men ikke eventuelle øvelser eller lignende, som deltagerne gennemfører mellem behandlingssessionerne.

Den tid, som klienten anvender på tilsynssamtaler med kriminalforsorgen samt på eventuel deltagelse i konfliktråd, kan ikke medregnes i det samlede timetal for samfundstjeneste.

Ad bekendtgørelsens § 10

19. I relation til tilrettelæggelsen af udførelsen af det ulønnede arbejde skal arbejdsstederne og eventuelle tillidsrepræsentanter på stedet have accepteret, at der beskæftiges personer med vilkår om samfundstjeneste, og denne accept skal fremgå af den skrivelse, der sendes til det regionale arbejdsmarkedsråd, når et samfundstjenestested ønskes godkendt.

Det er kriminalforsorgsområdet, der træffer bestemmelse om arbejdsstedet, hvor det ulønnede arbejde skal udføres, jf. straffuldbyrdelseslovens § 101, stk. 4, som også gælder for prøveløsladte med vilkår om samfundstjeneste. Aftale om afviklingstider indgås mellem kriminalforsorgsområdet, arbejdsstedet og klienten.

Er udførelse af samfundstjeneste fastsat som vilkår for prøveløsladelse, fremgår det af bekendtgørelsens § 10, stk. 2, at aftalerne om arbejdssted og afviklingstider for samfundstjeneste som altovervejende hovedregel skal være indgået, inden løsladelsen finder sted. Der kan derfor eventuelt være behov for, at den pågældende indsatte kan få bevilget udgang i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 31 med henblik på at få indgået disse aftaler. Kun hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder, kan den indsatte løslades, inden aftalerne er helt på plads. Det kan f.eks. være, hvis det af praktiske grunde er meget vanskeligt at afvikle en § 31-udgang som nævnt ovenfor inden løsladelsen. I disse tilfælde skal aftalerne være indgået senest 10 dage efter løsladelsen. Det er det kriminalforsorgsområde, der skal føre tilsyn med den pågældende, der vurderer, om der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, som kan begrunde, at aftalerne undtagelsesvist først skal være på plads senest 10 dage efter løsladelsen.

Kriminalforsorgsområdet har kompetence til at ændre på fastsatte arbejdstider (efter aftale med arbejdsstedet) og til at træffe bestemmelse om ændring af arbejdsstedet. Arbejdsstedet kan således ikke indgå aftale med klienten om ændring i arbejdstiderne eller skift af arbejdssted, men skal forelægge spørgsmålet for kriminalforsorgsområdet. Derimod kan et arbejdssted på ethvert tidspunkt i forløbet bringe et arbejdsforhold til ophør.

Ønsker klienten at ændre en aftale om afvikling, kan dette kun imødekommes, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder. Dette kan f.eks. være påbegyndelse af nyt arbejde eller ny uddannelse, ændrede arbejdstider i relation til klientens normale beskæftigelse, egen eller barns sygdom, alvorlig sygdom eller dødsfald i familien.

Det er ikke en betingelse, at samfundstjeneste skal udføres uden for normal arbejdstid, men der skal tages højde for, at personer med vilkår om samfundstjeneste, der er i normal beskæftigelse, skal være sikret samfundstjenestesteder, og at arbejdsløse ikke skal afskæres fra at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Om erstatning for følger af ulykkestilfælde m.v. under udførelse af samfundstjeneste henvises til bekendtgørelse om erstatning og godtgørelse til indsatte i kriminalforsorgens institutioner og dømte under udførelse af samfundstjeneste for følger af ulykkestilfælde m.v. Det skal bemærkes, at bekendtgørelsen ikke omfatter skader, som klienter forvolder under udførelse af samfundstjeneste, men at der til dækning af sådanne skader er afsat midler på finansloven.

Ad bekendtgørelsens § 11

20. Er der truffet afgørelse om, at klienten som en del af samfundstjenesten skal deltage i et behandlings- eller uddannelsesprogram, indgår kriminalforsorgsområdet aftale med klienten og behandlings- eller uddannelsesstedet om afvikling af denne del af samfundstjenesten. Kriminalforsorgsområdet træffer beslutning om, hvor mange timer af den samlede samfundstjeneste der skal udføres på denne måde, samt om indhold, tid og sted for behandlings- eller uddannelsesprogrammet. Det vil også kunne bestemmes, at domfældte skal deltage i mere end ét behandlings- eller uddannelsesprogram.

Deltagelse i behandlings- eller uddannelsesprogrammer kan dog højst udgøre en tredjedel af det samlede timetal, idet mindst to tredjedele af timetallet for samfundstjeneste skal udføres som ulønnet arbejde, jf. straffuldbyrdslovens § 101, stk. 2, og bekendtgørelsens § 9, 2. pkt.

Der er ikke på samme måde som ved aftaler om afvikling af det ulønnede arbejde krav om, at aftaler om deltagelse i behandlings- eller uddannelsesprogrammer skal være indgået inden for en bestemt frist. Der er således mulighed for en mere fleksibel tilrettelæggelse af en eventuel deltagelse i et sådant forløb. Der er ligeledes mulighed for løbende tilpasning, herunder således at hvis klienten viser sig ikke at være tilstrækkeligt motiveret til, at der kan ventes en positiv effekt af et behandlings- eller uddannelsesprogram, kan kriminalforsorgsområdet bestemme, at de timer, der ellers kunne være anvendt hertil, i stedet skal afvikles som arbejdstimer.

Der er ikke krav til, hvornår inden for længstetiden en eventuel deltagelse i behandlings- eller uddannelsesprogrammer skal finde sted. Der er således mulighed for, at klienten gennemgår et behandlings- eller uddannelsesprogram før udførelsen af det ulønnede arbejde, sideløbende med udførelsen af det ulønnede arbejde eller efter udførelsen af det ulønnede arbejde, når blot det samlede antal timers samfundstjeneste afvikles løbende over den udmålte længstetid og ikke er afviklet tidligere end før der er forløbet to tredjedele af afviklingsperioden, jf. straffuldbyrdslovens § 101, stk. 3, og bekendtgørelsens § 12, stk. 2 og 3, som omtales nedenfor under pkt. 21.

Ad bekendtgørelsens § 12

21. Samfundstjeneste, der er fastsat som vilkår for en betinget dom, skal afvikles løbende over den udmålte længstetid og må tidligst være afviklet, når der er forløbet to tredjedele af længstetiden, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, jf. straffuldbyrdslovens § 101, stk. 3.

Ved samfundstjeneste, der er fastsat som vilkår for prøveløsladelse, er der ikke krav om, at der fastsættes en længstetid. Dette skyldes ifølge forarbejderne, at der i forvejen ligger en tidsmæssig begrænsning i, at samfundstjenestens varighed som udgangspunkt ikke må have en udstrækning ud over den tid, der resterer, inden den pågældende ville have udstået to tredjedele af straffetiden. Samfundstjenesten vil også i disse tilfælde skulle afvikles løbende over den periode, som vilkåret strækker sig over, da hensigten netop er, at vilkåret, som bl.a. har en væsentlig pønalt karakter, træder i stedet for fortsat afsoning. Som

ved samfundstjeneste fastsat som vilkår for en betinget dom må samfundstjenesten som udgangspunkt tidligst være afviklet, når der er forløbet to tredjedele af afviklingsperioden, jf. stk. 1.

Der er endvidere i bekendtgørelsens § 12, stk. 2 og 3, fastsat bestemmelser om, hvor mange timers samfundstjeneste en klient må udføre på en enkelt uge. Disse bestemmelser gælder både vilkår fastsat ved betinget dom og vilkår fastsat ved prøveløsladelse. Særlige forhold kan begrunde, at en klient udfører samfundstjeneste i mere end 24 timer på en uge. Det kan f.eks. være i de tilfælde, hvor en klient har erhvervsarbejde, såsom fiskeri, ansættelse på skib i udenrigsfart eller anden længerevarende beskæftigelse fjernt fra boligen, der gør, at afviklingen af samfundstjeneste må tilrettelægges ud fra de konkrete forhold.

Skal klienten udføre samfundstjeneste i under 60 timer, må klienten ikke udføre mere end 12 timer på en uge. Denne bestemmelse kan ligeledes fraviges, hvis der foreligger helt særlige grunde.

Er der truffet afgørelse om, at klienten skal deltage i et behandlings- eller uddannelsesprogram, kan bestemmelserne i stk. 2 og 3 endvidere fraviges, hvis det i den konkrete situation ikke er muligt at tilrettelægge forløbet inden for de fastsatte timegrænser. Sker deltagelse i et behandlings- eller uddannelsesprogram sideløbende med afvikling af ulønnet arbejde, bør tilrettelæggelsen af det lønnede arbejde dog så vidt muligt tilpasses, så de fastsatte timegrænser i stk. 2 og 3 kan overholdes.

Ad bekendtgørelsens § 13

22. Formålet med et frivilligt tilsyn kan være at bistå klienten så tidligt som muligt eller at fortsætte et tilsynsforløb, der ellers ville udløbe, inden det tilsigtede formål var nået. Det kan aftales, at tilsynet varer i en vis periode, f.eks. 3 måneder.

Et frivilligt tilsyn forpligter alene kriminalforsorgen, idet klienten på ethvert tidspunkt i tilsynsforløbet kan frigøre sig. Kriminalforsorgen kan ophæve tilsynet, hvis den vurderer, at det er formålsløst, f.eks. fordi klienten afviser den bistand og vejledning, som er formålet med tilsynet.

Ad bekendtgørelsens § 15

23. Er der sket afkortning i det idømte antal timers samfundstjeneste som følge af, at klienten i anledning af sagen har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse, kan kriminalforsorgsområdets afgørelse herom påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998. Klage skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt klienten, og en klage har som udgangspunkt ikke opsættende virkning.

Kapitel 4

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i cirkulæret

Ad cirkulærets § 2

24. Formålet med et vilkår om tilsyn er at begrænse risikoen for recidiv til ny kriminalitet. Dette formål søges opfyldt dels ved kontrol dels ved støtte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse. For kriminalforsorgsområdet betyder det en pligt til at udøve den fornødne kontrol med klienten og en pligt til at tilbyde støtte og vejledning. For klienten er der ved et vilkår om tilsyn pligt til at give oplysning om bopæl og beskæftigelse og overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af tilsynet. Kriminalforsorgsområdet har herudover en forpligtelse til at søge at holde sig underrettet om klientens forhold i øvrigt. Er der fastsat særvilkår kan kriminalforsorgsområdet afkræve klienten sådanne oplysninger, som er nødvendige for at kontrollere, om vilkåret overholdes eller til at vurdere, om et betinget vilkår skal iværksættes.

Pligten for kriminalforsorgsområdet til at tilbyde støtte og vejledning kræver ikke blot, at der opnås en formel og medmenneskelig kontakt med klienten, men også at kriminalforsorgsområdet forsøger at iagttage behov for yderligere støtte og foranlediger, at sådan støtte ydes i rimeligt omfang.

Betingede særvilkår fastsættes i de tilfælde, hvor det ikke skønnes påkrævet at iværksætte f.eks. en behandling eller et institutionsophold fra tilsynets start, men hvor det kan blive nødvendigt at iværksætte foranstaltningen i tilsynsperioden. Kriminalforsorgsområdet skal derfor sørge for, at vilkåret iværksættes, hvis det i tilsynsperioden viser sig nødvendigt.

Ad cirkulærets § 3

25. Cirkulærets § 3 vedrører de tilfælde, hvor der kan være behov for at ændre eller ophæve vilkår, uden at der foreligger en vilkårsovertrædelse. I praksis sker det undertiden, at kriminalforsorgsområdet træffer afgørelse eller afgiver indstilling om ophævelse af et tilsyn, mens det er sjældent, at der sker ophævelse af et særvilkår. Dette skyldes formentlig kriminalforsorgsområdets adgang til at stille fastsatte betingede og ubetingede behandlingsvilkår i bero (seponere en behandling). En forudsætning for at seponere en behandling er, at det tilsigtede formål med behandlingen er nået, eller at seponeringen er et led i behandlingen. I relevante sager bør kriminalforsorgsområdets psykiatriske konsulent forinden høres om, hvorvidt det er lægeligt forsvarligt at seponere behandlingen. Behandlingen skal genoptages, når kriminalforsorgsområdet træffer afgørelse herom.

Er vilkåret fastsat af retten, skal kriminalforsorgsområdets indstilling om ændring eller ophævelse af vilkåret afgives til anklagemyndigheden. Er vilkåret fastsat administrativt træffer kriminalforsorgsområdet afgørelse om ændring eller ophævelse af vilkåret. Er vilkåret fastsat af Direktoratet for Kriminalforsorgen, f.eks. ved udsættelse eller betinget benådning afgives indstilling om ophævelse eller ændring dertil.

Ved betingede domme er der mulighed for at indstille til skærpelse af vilkåret, selv om der ikke foreligger en vilkårsovertrædelse, jf. straffelovens § 59, stk. 1. En skærpelse kan f.eks. være, at tilsynsperioden forlænges, eller at der meddeles kompetence til institutionsanbringelse. Derimod kan prøvetiden ikke ændres, og der kan ikke efterfølgende knyttes vilkår efter straffelovens § 57 og § 57 a til en dom, der kun er betinget af straffrit liv.

Vilkår, der er fastsat administrativt, kan udelukkende ændres i skærpende retning, hvis der foreligger en vilkårsovertrædelse.

Ad cirkulærets § 4

26. Der henvises til bemærkningerne til bekendtgørelsens § 5. Det kan forekomme, at en klient flytter, uden at kriminalforsorgsområdet er opmærksom herpå. Bestemmelsen er derfor formuleret således, at kriminalforsorgsområdet *hurtigst muligt* skal sende tilsynssagen til det nye kriminalforsorgsområde, hvilket skal forstås som hurtigt efter, at det fradelegerende kriminalforsorgsområde er blevet opmærksom på, at klienten er flyttet.

Ad cirkulærets § 6

27. Der henvises til bemærkningerne til §§ 3-4 i bekendtgørelsen.

Ad cirkulærets § 7

28. Målgruppen for mentorordningen er dømte, der er undergivet tilsyn, og som ved afdækning af risiko- og behovsniveau (LS/RNR) vurderes at ligge i gruppen ”mellem”, ”højt” eller ”meget højt”. De

pågældende skal samtidig have et særligt behov for støtte og vejledning, som ikke kan dækkes på anden måde, og være motiverede for at indgå i et mentorforløb.

Tildelingen af mentorer sker således ikke alene på baggrund af LS/RNR-vurderingen, men afhænger også af den socialfaglige vurdering af klienten.

Det bør i alle tilfælde, hvor den dømte scorer ”mellem”, ”højt” eller ”meget højt” i risiko- og behovsniveau (LS/RNR), overvejes, om et mentorforløb er relevant.

For at få tilknyttet en mentor er det en betingelse, at de dømte i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom er under tilsyn af kriminalforsorgen.

Der er også mulighed for, at mentoren kan tilknyttes allerede i udslusningsfasen af afsoningen. Det vil sige i op til 3 måneder før forventet løsladelse. Der skal i så fald være en forventning om, at mentorforløbet fortsætter efter løsladelsen.

Dømte, der løslades på endt straf, kan også tildeles en mentor. Dette kræver dog, at de undergiver sig frivilligt tilsyn efter tilsynsbekendtgørelsens § 13.

Formålet med mentorordningen er at støtte og vejlede klienter til at opnå en kriminalitetsfri tilværelse og agere positive rollemodeller for klienterne. Mentorforløbet støtter op om kriminalforsorgens øvrige indsatser, f.eks. MOSAIK, og tager udgangspunkt i de opsatte mål i klientens handleplan.

Der henvises i øvrigt til cirkulære nr. 9697 af 18. juli 2019 om kriminalforsorgens mentorordning.

Ad cirkulærets § 8

29. Samfundstjeneste kan fastsættes som vilkår både i forbindelse med prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a og i forbindelse med betinget dom, jf. straffelovens § 62.

Ad cirkulærets § 9

30. For så vidt angår arbejdsstederne, fremgår det af § 9, stk. 2, at der ud over institutioner og organisationer, som er offentlige, offentligt støttede eller har almennyttige formål, også kan anvendes private virksomheder, jf. også straffuldbyrdslovens § 101, stk. 2.

Som eksempler på arbejdspladser hos private erhvervsvirksomheder, som vil kunne anvendes til samfundstjeneste, er der i lovbemærkningerne til straffuldbyrdslovens § 101, stk. 2, nævnt virksomheder eller virksomhedstyper, der tidligere har været kommunale, men som løbende er blevet udliciteret til private, og som desuden tidligere har været samfundstjenestesteder i kriminalforsorgen. Der kan f.eks. være tale om køkken- og pedelopgaver på bl.a. plejehjem og institutioner samt medborgerhuse.

Både ved private virksomheder og ved institutioner og organisationer, som er offentlige, offentligt støttede eller har almennyttige formål, gælder det, at der ikke må udføres arbejde, som ellers ville være til rådighed for det almindelige arbejdsmarked. Der må heller ikke udføres arbejde, som er profitkabende for private personer eller virksomheder.

Kriminalforsorgsområdet skal sikre, at arbejdsstederne bliver godkendt af de regionale arbejdsmarkedsråd, jf. § 9, stk. 3.

Se endvidere bemærkningerne til bekendtgørelsens § 10.

Ad cirkulærets § 10

31. Hvis kriminalforsorgsområdet træffer bestemmelse om, at klienten som en del af samfundstjenesten skal deltage i et behandlings- eller uddannelsesprogram, skal kriminalforsorgsområdet sørge for, at der for den enkelte klient bliver tilrettelagt et individuelt og målrettet forløb. Se i øvrigt bemærkningerne til bekendtgørelsens §§ 9 og 11.

Ad cirkulærets § 11

32. Den særligt intensive kontrol med samfundstjenestens udførelse betyder, at kriminalforsorgsområdet hurtigt bliver bekendt med klienternes udeblivelse. Kriminalforsorgsområdet kan derfor straks, når det bliver bekendt med udeblivelser, foretage det nødvendige for at forsøge at få klienten til at genoptage samfundstjenesten og samtidig give pålæg om at overholde vilkåret. Der henvises i øvrigt til kapitel 5 i bekendtgørelse om kriminalforsorgens reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat ved prøveløsladelse, betinget dom m.v., hvis kriminalforsorgsområdets bestræbelser ikke har den ønskede effekt.

Enhver uaftalt udeblivelse fra samfundstjeneste skal dog ikke betragtes som en vilkårsovertrædelse, der umiddelbart fører til reaktion, f.eks. hvis klienten har glemt aftalen og selv kontakter kriminalforsorgsområdet umiddelbart efter.

Kriminalforsorgsområdet skal især være opmærksom på, at særvilkår om f.eks. behandling mod misbrug eller om psykiatrisk behandling overholdes. I forbindelse med samfundstjeneste er dette tillige bestemt af hensyn til samfundstjenestestederne.

Kontrollen skal ske ved, at kriminalforsorgsområdet aflægger besøg på det sted, hvor samfundstjenesten udføres og kontakter stedet telefonisk, jf. § 11, stk. 2.

Kontrolbesøgene skal finde sted med en hyppighed, der gennemsnitligt svarer til hver fjerde gang, klienten udfører samfundstjeneste, jf. § 11, stk. 2, nr. 1. Udfører klienten samfundstjeneste mere end en gang om ugen, kan frekvensen dog fastlægges til typisk en gang om måneden.

Det er vigtigt, at kontrolbesøgene ikke finder sted med forud fastlagte regelmæssige intervaller, således at kontrolelementet svækkes.

Den telefoniske kontakt skal ske hyppigt, jf. § 11, stk. 2, nr. 2.

Kontrolbesøg kan i særlige tilfælde efter en konkret vurdering erstattes af telefonisk kontrol. Dette kan dog højst ske hver anden gang, jf. § 11, stk. 4. I vurderingen skal indgå såvel klientens forhold, herunder behovet for kontrol, som det behov, som det sted, hvor samfundstjenesten udføres, har for kontakt med kriminalforsorgsområdet.

Ad cirkulærets § 12

33. Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 40 a, at der i særlige tilfælde bør kunne træffes afgørelse om, at vilkår om samfundstjeneste skal have en varighed ud over to tredjedele af straffetiden, hvis der foreligger særlige grunde, f.eks. fordi den pågældende på grund af sygdom, graviditet eller lignende ikke har kunnet udføre den fastsatte arbejdsforpligtelse inden for det nævnte tidsrum. Det vil i disse tilfælde kunne virke urimeligt, hvis den prøveløsladte må genindsættes i fængslet, alene fordi samfundstjeneste ikke kunne kræves udført efter tidspunktet for to tredjedele af straffetiden. Vilkår om samfundstjeneste kan dog i intet tilfælde have en varighed ud over den fulde straffetid.

Det fremgår tillige af forarbejderne, at det i de nævnte situationer endvidere vil være muligt administrativt at træffe beslutning om at nedsætte samfundstjenestens varighed, idet det i almindelighed antages, at den

prøveløsladende myndighed uden udtrykkelig lovhjemmel senere kan begrænse eller ophæve fastsatte vilkår.

Det er derfor i § 12 fastsat, at kriminalforsorgsområdet i disse situationer kan træffe afgørelse om, at vilkår om samfundstjeneste skal have en varighed ud over det fastsatte tidspunkt, dog ikke ud over den fulde straffetid, eller afgive indstilling til det kriminalforsorgsområde, der har fastsat vilkåret, om at nedsætte antallet af arbejdstimer.

Også for betingede dømte med vilkår om samfundstjeneste er der mulighed for at forlænge det tidsrum, hvori arbejdsforpligtelsen skal udføres, jf. straffelovens § 63, stk. 2. Den dømte kan forlange rettens prøvelse af en afgørelse om forlængelse af længstetiden. Sagen skal i så fald indbringes for retten af anklagemyndigheden.

34. Vejledning nr. 9749 af 28. juni 2022 om kriminalforsorgens tilsyn med prøveløsladte, betinget dømte m.v. (tilsynsvejledningen) bortfalder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 27. juni 2024

INA ELIASSEN

/ Mette Kjølby